

Brüssel, 26.2.2020
COM(2020) 150 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA ÜLEMKOGULE,
NÕUKOGULE, EUROOPA KESKPANGALE JA EURORÜHMALE**

**2020. aasta Euroopa poolaasta: struktuurireformide elluviimisel ning
makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamisel ja korrigeerimisel tehtud
edusammude hindamine ning määruse (EL) nr 1176/2011 kohaste põhjalike analüüside
tulemused**

{SWD(2020) 500-527 final}

1. SISSEJUHATUS

Euroopal on tõsine soov olla konkurentsivõimelise kestlikkuse suunas liikumisel esirinnas. Euroopa jõukus ja inimeste heaolu sõltuvad lõppkokkuvõttes poliitikameetmetest, mida lähiaastatel võetakse meie majandust ja ühiskonda mõjutavate pikaajaliste probleemide lahendamiseks.

2020. aasta kestliku majanduskasvu strateegias on esitatud uus majanduskava ning seatud selged ELi majandus- ja tööhõivepoliitika koordineerimise prioriteedid. Konkurentsivõimelise kestlikkuse eesmärk kajastab täielikult Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärke ja tugineb neljale mõõtmele: keskkonnasäästlikkus, tootlikkuse kasv, õiglus ja makromajanduslik stabiilsus. Nendele neljale mõõtmele keskenduv lähenemisviis võimaldab kasutada ära sünergiat, saavutada kompromisse ja pakkuda lahendusi. Sellega tagatakse, et majandus töötab inimeste ja planeedi hüvanguks. Täna räägides esitatud hinnang aitab tagada, et liikmesriigid lähtuvad konkreetsete poliitikameetmete võtmisel nendest eesmärkidest.

Tulevase heaolu aluste rajamise teel pakutakse ka lahendusi lühiajalistele probleemidele ja majanduskasvu praegusele aeglustumisele. Praegune aeglane majanduskasv toob esile struktuurireformide tähtsuse, mis suurendavad potentsiaalset majanduskasvu ja parandavad meie majanduse tootlikust. Euroopa majandus on võimeline kaasama rahalisi vahendeid, et võimaldada teha vajalikke era- ja avaliku sektori investeeringuid kestlikul viisil. Isegi kui suure võlakoormusega liikmesriikides tuleks seada prioriteediks võlakoormuse vähendamine, on soodsas eelarvepositsiooniga liikmesriikidel võimalus veelgi hoogustada investeeringuid, et kiirendada majanduskasvu ja toetada üleminekut rohelisemale ja digitaalsele majandusele. Kokkuvõttes suurendab nii sisemise kui ka välimise makromajandusliku tasakaalustamatuse jätkuv vähendamine meie majanduse vastupanuvõimet.

Euroopa saab olla edukas ainult siis, kui liit ja selle liikmesriigid juhivad oma poliitikat samas suunas ning seavad majanduspoliitika ja -meetmete keskmesse kestliku arengu. Uue majanduskava muutmine tõhusaks riiklikuks majandus-, sotsiaal- ja eelarvepoliitikaks kogu liidus aitab Euroopal saavutada ÜRO kestliku arengu eesmärke. Nii saab Euroopa näidata kogu maailmale eeskuju, kuidas otsustavad poliitikameetmed võivad viia kestlikuma, jõukama, õiglasema ja turvalisema tulevikuni meie kõigi jaoks.

2. EUROOPA POOLAASTA PEAMISED UUENDUSED

Edu saavutamiseks tuleb uue majanduskava alusel töötada välja konkreetne poliitika, nagu investimisstrateegiad, riikide vastutustundlik eelarvepoliitika ja struktuurireformid, mis edendavad konkurentsivõimelist kestlikkust kõigis selle mõõtmes. Euroopa poolaastal on keskne roll riikide jõupingutuste koordineerimisel ja juhtimisel pikaajalise kestliku ja kaasava majanduskasvu suunas. Täna avaldatud riigiaruannetes esitatakse põhjalik analüüs peamistest makromajanduslikest sotsiaal-majanduslikest probleemidest, millega liikmesriigid silmitsi seisavad ja mis on seotud konkurentsivõimelise kestlikkuse nelja mõõtmega. Nende põhjal antakse edaspidi poliitilisi soovitusi, keskendudes majandus- ja tööhõivepoliitikale, mida on vaja nende nelja mõõtmega seotud probleemide lahendamiseks.

2020. aasta riigiaruannetes rõhutatakse meie riikide majandusprobleeme ja võimalusi, mis on seotud rohelisele majandusele üleminekuga. Neid küsimusi analüüsitakse uues keskkonnasäästlikkust käsitlevas osas. Liikmesriigid pidid hiljuti esitama oma riiklikud energia- ja kliimakavad, mis on peamised liikmesriikide kliima- ja energiapoliitika rakendamise alusdokumendid ja sisaldavad Euroopa poolaasta raames jälgitavaid makromajanduslikult olulisi näitajaid. Komisjon hindab neid kavu 2020. aastal. Riigiaruanded aitavad kaasa ka kestliku arengu eesmärkide järelevalvele ning juhivad tähelepanu makromajanduslikule ja tööhõivepoliitikale, mis võib aidata neid eesmärke saavutada. Iga riigiaruanne sisaldab kokkuvõtlikku hinnangut liikmesriikide edusammudele seoses kestliku arengu eesmärkidega üldiselt ning lisa, milles esitatakse konkreetsete eesmärkide saavutamise tulemused.

Aruannetes käsitletakse ka neid piirkondi ja sektoreid, kus üleminek kliimaneutraalsusele on kõige keerulisem. Selle analüüsi põhjal suunatakse hiljuti välja pakutud õiglase ülemineku fondi kasutamist. Aga see on alles algus. Vaja on teha rohkem tööd ja pannakse paika koos liikmesriikidega kooskõlas ühtekuuluvuspoliitika vahendite kavandamisel kasutatava lähenemisviisiga.

Et edukalt tegeleda nii praeguste kui ka tulevaste pakiliste sotsiaal-majanduslike ja keskkonnaprobleemidega, tuleb majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaastat edasi arendada. Lähiaastatel tuleb jätkuvalt hoolt kanda selle eest, et kestliku arengu tegevuskava erinevad makromajanduslikud mõõtmed integreeritaks hästi Euroopa poolaastasse (vt 1. selgitus).

1. selgitus: kestliku arengu eesmärkide ja keskkonnasäästlikkuse integreerimine Euroopa poolaastasse

- **Kooskõlas Euroopa poolaasta kohaldamisalaga keskendutakse kestliku arengu eesmärkide integreerimisel nende makromajanduslikule mõõtmele ja sellele, kuidas neid eesmärke on võimalik saavutada majandus-, tööhõive- ja sotsiaalpoliitika abil. Üleminek kestlikule majandusele on oluline väljakutse, mis mõjutab majanduskasvu ja töökohtade loomist. Sellest tulenevalt käsitletakse seda makromajanduslikku mõõdet laiemalt ning kooskõlas rohelise kokkuleppe ja iga-aastase kestliku majanduskasvu strateegiaga osutatakse riigiaruannetes kestliku arengu eesmärkidega seotud poliitikale ja probleemidele. Makromajanduslik mõõde on kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste sambaga, mis suunab uuendatud lähenemist paremate töö- ja elutingimuste loomiseks ELis, ning samba sotsiaalnäitajate tulemustabeliga, mis jälgib selle rakendamist.**
- **Kooskõlas rohelise kokkuleppega ja iga-aastase kestliku majanduskasvu strateegiaga integreeritakse keskkonnasäästlikkus täielikult Euroopa poolaasta protsessi.** Selle uue lähenemisviisi tulemusena lisatakse 2020. aasta riigiaruannetesse uus vastavasisuline punkt. See aitab integreerida kestliku arengu eesmärgid veelgi paremini Euroopa poolaastasse. Uues keskkonnasäästlikkust käsitlevas punktis analüüsitakse põhjalikumalt liikmesriikide keskkonna- ja kliimaprobleeme ning keskendutakse valdkondadele, mis on seotud majandus- ja tööhõivepoliitikaga, sealhulgas nende probleemide ja poliitika sotsiaalsele mõjule.
- **Iga riigi aruanne sisaldab ka uut lisa, milles kirjeldatakse iga liikmesriigi kestliku arengu eesmärkide saavutamist ja viimase viie aasta suundumusi.** Tuginedes Eurostati iga-aastasele kestlikku arengut käsitlevale esiväljaandele (2019. aasta kestliku arengu eesmärkide seirearuanne EL kontekstis), viidatakse riigiaruannetes liikmesriikide tulemuslikkuse jälgimiseks kättesaadavale statistikale.
- **Edaspidi töötatakse välja täiendav põhjalik analüüs, et jälgida kestliku arengu eesmärkide rakendamist ning et kajastada üleminekut kliimanetraalsele ja ressursitõhusale majandusele.** Esimese sammuna tuuakse Eurostati iga-aastase kestliku arengu eesmärkide täitmist käsitleva esiväljaande avaldamine varasemale ajale, et see oleks valmis enne järgmise Euroopa poolaasta tsükli algust. Edusammude hindamist täiendab kestliku arengu eesmärke käsitlev teave, mis liikmesriikidel palutakse esitada oma riiklikes reformikavades alates 2020. aastast. Komisjon töötab ka selle nimel, et laiendada poolaasta tulevastes tsüklites oma töövahendeid, eesmärgiga parandada ökoloogilise ülemineku makromajandusliku ja sotsiaalse mõju analüüsi. Selleks töötatakse praegu välja põhinäitajaid, mida soovitakse kohaldada alates järgmisest poolaasta tsüklist. Komisjon teeb seejuures tihedat koostööd liikmesriikide ja teiste sidusrühmadega.

Komisjon on algatanud ka avaliku arutelu majanduse juhtimise raamistiku üle. Hiljuti avaldas komisjon majanduse juhtimise paketi hindamise¹ tulemused. Hinnangus analüüsitakse kehtiva raamistiku varasemat toimimist. Samuti võetakse arvesse, et pärast esimese ja teise majanduse juhtimise paketi reformide vastuvõtmist vastavalt 2011. ja 2013. aastal on majandustingimused oluliselt muutunud. Koosõlas Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkidega peetakse silmas ka Euroopa rohelise ja digitaaltehnoloogiale ülemineku laiemat eesmärki. Selle tulemusena on komisjon tõstatanud mitmeid küsimusi, mida tuleks avalikult arutada, et koguda arvamusi järelevalve senise toimimise ja võimalike viiside kohta, kuidas suurendada raamistiku tulemuslikkust peamiste eesmärkide saavutamisel.

Tulevastes tsüklites mõjutab Euroopa poolaastat lähenemise ja konkurentsivõime eelarvelise toetusvahendi ning lähenemise ja reformi rahastamisvahendi loomine. Näiteks tugevdatakse euroala soovitusel esitatud strateegilisi poliitilisi prioriteete reformide ja investeringutega, mille tegemist toetatakse lähenemise ja konkurentsivõime eelarvevahendist.

Komisjon loob ka uue õigusriigi mehhanismi, mis sisaldab kogu ELi hõlmavat iga-aastast aruandlust, mille eesmärk on edendada õigusriigikultuuri. Hea valitsemistava, tulemuslikud institutsioonid, sõltumatud ja tõhusad kohtusüsteemid, kvaliteetne avalik haldus ja tulemuslikud maksejõuetusraamistikud on iga liikmesriigi ettevõtluskeskkonna olulised tegurid ja võivad mõjutada investeerimisotsuseid. Tugevad korrupsioonivastased raamistikud võivad samuti aidata säilitada siseturu nõuetekohast toimimist. Teave liikmesriikide institutsiooniliste ja haldustulemuste kohta, sealhulgas nendes valdkondades, mis on seotud õigusriigi põhimõttega ja mis võivad tähelepanuta jätmise korral tekitada makromajanduslikke riske, annavad seega jätkuvalt panuse Euroopa poolaastasse ja on makromajandusliku hindamise alus.

¹ COM(2020) 55 final, 5.2.2020.

3. LIIKMESRIIKIDE POLIITIKAMEETMED

Käesoleva aasta riigiaruannetes esitatud analüüs näitab, kuidas liikmesriigid saavutaksid konkurentsivõimelise kestlikkuse eesmärgi ning osutab vajalikele struktuurireformidele ja olulistele investeerimisvajadustele.

3.1. Keskkonnakestlikkus

Euroopa roheline kokkuleppe eesmärk on muuta Euroopa 2050. aastaks esimeseks kliimaneutraalseks ressursitõhusama majanduskasvuga maailmajaoks. Selles kirjeldatakse terviklikku lähenemisviisi, mis hõlmab kõiki keskkonna- ja kliimaküsimusi – käsitledes eelkõige kliimamuutuste, energiasüsteemi ümberkujundamise, bioloogilise mitmekesisuse, saaste ja ringmajandusega seotud probleeme – ning kõiki sektoreid, sealhulgas liikuvust, tööstust ja toidusüsteeme. Eesmärgi saavutamine sõltub nii EList kui ka liikmesriikidest. Liikmesriikide ja ELi majanduspoliitikas tuleb arvesse võtta olemasolevate tootmis- ja tarbimismudelite keskkonnamõju ning luua asjakohased stiimulid nende kestlikkuse parandamiseks. 2019. aasta juunis² juhtis komisjon tähelepanu allesjäänud lünkadele liikmesriikide esitatud kavade projektidel põhinevate kavandatud riiklike panuste ja õigusaktides sätestatud kogu ELi hõlmavate eesmärkide vahel³.

Rohelisele majandusele üleminekuks on vaja märkimisväärseid ja sihipäraseid investeeringuid nii avalikult kui ka erasektorilt, aga ka põhjalikke struktuurireforme. Selle eesmärgi saavutamiseks on oluline teha kindlaks peamised investeerimisvajadused, valmistada ette suure mõjuga investeerimisprojektid ja viia need vastavusse olemasolevate rahastamisallikatega, kusjuures projekte peab toetama sobiv regulatiivne lähenemisviis. Riigiaruannetes esitatud analüüs struktuurireformide ja kõige olulisemate investeerimisvajaduste kohta sellistes valdkondades nagu energia, transport ja hooned (sealhulgas energiatõhusus) võib suunata liikmesriikide poliitikameetmeid kooskõlas ELi tasandil kokku lepitud prioriteetidega. Riigiaruanded sisaldavad ka teavet ELi tasandi rahastamisallikate kohta.

Avaliku sektori rahaline toetus, sealhulgas Euroopa roheline kokkuleppe investeerimiskava kaudu, võimaldab kaasata erasektori vahendeid, et suurendada kestlike investeeringute mahtu. Selleks et kaasata erasektori vahendeid, eraldatakse säästvatele energiale ning kliima- ja keskkonnameetmetele ELi eelarvest rohkem avalikke

² Komisjoni 18. juuni 2019. aasta kogu ELi hõlmav hinnang lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade projektidele (COM(2019) 285 final).

³ Hindamine näitas, et kui riiklike kavasad rakendatakse kõnealustes projektides ette nähtud viisil, tooks see kaasa olulise lõhe koondnäitajates: nii esmase kui ka lõppenergiatarbimise puhul ei vastanud panus tõhusamasse energiatarbimisse ELi eesmärkidele. Komisjon kutsus liikmesriike üles kõrvaldama seatud eesmärkides esinevad puudused oma lõplikelt integreeritud riiklikes energia- ja kliimakavades, mille liikmesriigid pidid esitama 31. detsembriks 2019. Kavade sisu on võimalikult palju kajastatud juba tänastes riigiaruannetes.

vahendeid kui kunagi varem. Euroopa Investeerimispannal saab olema selles oluline roll. Detsembris Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahel saavutatud poliitiline kokkulepe kogu ELi hõlmava keskkonnasäästlike investeeringute klassifitseerimissüsteemi ehk taksonoomia kohta on oluline samm kliimamuutustega võitlemisel, kuna see võimaldab teha rohelisi investeeringuid⁴.

Keskkonnahoidlik eelarvestamine on oluline vahend, mille abil jälgida riigi rahanduse panust Euroopa rohelisse kokkuleppesse. Kliimameetmeid ja muid keskkonnaeesmärke toetava kulu- ja tulupoliitika selgesõnaline kindlaksmääramine eelarvedokumentides võib aidata kaasa sellele, et eelarvepoliitika toetaks rohelisele majandusele üleminekut, ning suurendada poliitikaeesmärkide ja nende järelevalve sidusust. Seni on vaid üksikud liikmesriigid (Prantsusmaa, Soome, Iirimaa ja Itaalia) rakendanud oma eelarvemenetluste raames mõningaid keskkonnahoidliku eelarvestamise meetodeid. Lähenemisviisid on väga erinevad, ja kui Itaalia välja jätta, on keskkonnahoidliku eelarvestamise tavad tekkinud hiljuti. Mõnel juhul sisaldab keskkonnahoidliku eelarvestamise teave ka muud aruandlust, näiteks keskkonnamõju hindamine, kahjulike toetuste loetelu ning teave kasvuhoonegaaside heite ja heaolu näitajate kohta. Et tugevdada riigi rahanduse rolli üleminekul kliimanetraalsele, keskkonnasäästlikule, konkurentsivõimelisele ja kaasavale majandusele, on vaja täiendavat arengut kõigis liikmesriikides. Komisjon teeb liikmesriikidega koostööd keskkonnahoidliku eelarvestamise tavade uurimiseks ja võrdlemiseks.

Käitumisharjumuste muutmiseks ja tulumeetmena kasutatakse keskkonnahoidlikku maksustamist endiselt tagasihoidlikult. Keskkonnamaksud ja CO₂-heite maksustamise erinevad vormid on vajaliku ülemineku saavutamiseks olulised poliitikavahendid. CO₂-heite märkimisväärne hind on olnud Rootsi kliimapolitikas alates 2001. aastast⁵ kesksel kohal ja hõlmab nüüd umbes 40 % Rootsi kasvuhoonegaaside heitkogustest, aidates Rootsil vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid sektorites, mida ELi heitkogustega kauplemise süsteem ei hõlma, säilitades samal ajal majanduskasvu. CO₂-maksu kohaldavad ka teised liikmesriigid, sealhulgas Iirimaa, Taani, Prantsusmaa, Soome, Sloveenia, Eesti, Läti, Poola ja Portugal. Irimaal eraldatakse kogu CO₂-maksu hiljutisest tõusust saadud tulu (2020. aastal ligikaudu 90 miljonit eurot) täielikult kliimaga seotud kulutustele. Osa sellest (6 miljonit eurot) kasutatakse Iirimaa Midlandsi piirkonna õiglase ülemineku fondi loomiseks, mis hõlmab investeeringuid ümberõppesse ja koolitusse ning aitab kohalikel kogukondadel ja ettevõtjatel kohaneda vähese CO₂-heitega majandusele üleminekul.

Üleminek kestlikule ja kliimanetraalsele majandusele peab olema aus ja sotsiaalselt õiglane, mis nõuab korrapärast järelevalvet. Kuigi kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise vastu võitlemine on pikas perspektiivis kõigile kasulik ja ka keskpikas perspektiivis pakub kõigile võimalusi, ei ole mitte kõigil elanikkonnarühmadel, piirkondadel ja liikmesriikidel lühikeses perspektiivis sama võimekus reageerida. Riiklikul tasandil

⁴ Komisjoni tegevuskava: [Jätkusuutliku majanduskasvu rahastamine](#) (COM(2018) 97 final).

⁵ Rootsi kehtestas CO₂-maksu 250 Rootsi krooni (ligikaudu 23,50 eurot) tonni kohta. 2017. aastal küündis see 1 180 Rootsi kroonini (ligikaudu 110 eurot).

võetavad meetmed on olulised, et leevendada negatiivset mõju konkreetsetele rühmadele ja sektoritele ning tagada õiglus. ELi eelarve annab suure panuse kõigi vahendite kaudu, mis on otse seotud rohelisele majandusele üleminekul. Komisjoni kavandatud õiglase ülemineku mehhanism aitab tagada, et kedagi ei jäeta kõrvale, pakkudes täiendavat toetust piirkondadele ja inimestele, keda üleminek mõjutab kõige rohkem, eelkõige neile, kes sõltuvad tahkete fossiilkütuste (kivisüsi, pruunsüsi, turvas, põlevkivi) kaevandamisest ja kasutamisest energia tootmiseks, ja kõige suurema kasvuhoonegaaside heitemahukusega tööstusharudele. Tänaused riigiaruanded sisaldavad üleminekul seotud probleemide analüüsi ja neis esitatakse komisjoni talituste esialgsed seisukohad selle kohta, millised valdkonnad on õiglase ülemineku fondist toetuse saamisel prioriteetsed. See aitab liikmesriikidel koostada oma piirkondlikud õiglase ülemineku kavad, milles nad määravad kindlaks abikõlblikud territooriumid, täpsustades majanduse mitmekesistamise, töökohtade loomise, oskuste kasutamise, kohaliku innovatsiooni ja keskkonna taastamise vajadust. Komisjon annab liikmesriikidele ülemineku kavade koostamiseks sihtotstarbelist tehnilist abi. Liikmesriigid koostavad kavad dialoogis komisjoniga ning kooskõlas oma riiklike energia- ja kliimakavadega.

3.2. Tootlikkuse kasv

Tootlikkuse kasv on jätkuvalt probleem, seda eriti demograafiliste muutuste valguses. Tööviljakuse kasv aeglustub jätkuvalt ning erinevused liikmesriikide vahel ja nende endi sees on märkimisväärsed. 2018. aastal ulatus tööviljakuse kasv 6 %-st Poolas -1,1 %-ni Luksemburgis. Erinevused on veelgi märgatavamad piirkondlikul tasandil ja tootlikkus on keskmiselt rohkem kasvanud suuremate ettevõtete kui VKEde puhul.

Sellisel tagasihoidlikul tulemusel on mitu põhjust. Oluline tegur on tootmissisendite kättesaadavus ja kvaliteet. Potentsiaalset majanduskasvu pidurdavad ebapiisavad investeeringud seadmetesse ning haridusse ja koolitusse, suhteliselt vananenud tootmistehnoloogia, tööjõu vananemine, naiste ja rändetaustaga inimeste ebapiisav integreerimine tööturule ning oskuste nappus või mittevastavus tööturu nõudlusele. Näiteks Tšehhis on tööhõive määr jõudnud 80 %-ni ja tööjõupuudus on muutunud tõsiseks probleemiks. Bulgaarias on suure osa investeeringute eesmärk asendada vananenud masinad ja seadmed. Lisaks toimub uue tehnoloogia kasutuselevõtt väljaspool tipp tehnoloogiaettevõtteid aeglaselt, mistõttu kokkuvõttes enamiku ettevõtete, eelkõige VKEde üldine tõhusus ei parane.

Rohelisele majandusele ja digitaal tehnoloogiale üleminek ei paku Euroopas mitte ainult väljakutseid, vaid ka võimalusi majanduskasvuks, uute ärimudelite loomiseks ettevõtluses ning paremate toodete ja teenuste väljatöötamiseks. Praegu takistavad Euroopa majanduse digitaal tehnoloogiale üleminekut paljude liikmesriikide kehvad tulemused peamistes raamtingimustes. Digitaal majanduse ökosüsteemi tugevust ja kestlikkust mõjutavad mitmed tingimused. Nimetada võib digioskusi ja -taristut, innovatsiooni rahastamist, andmete kättesaadavust, küberturvalisust ja digitaal ajastule sobivaid avalikke teenuseid. Näiteks on Saksamaa, Kreeka, Ungari, Rumeenia ja Itaalia e-valitsuse valdkonnas

maha jäänud, samas kui Portugali ja Tšehhi olukord on märkimisväärselt paranenud. Digioskuste valdkonnas ei arene suured majandusriigid, nagu Prantsusmaa, Hispaania, Poola ja Itaalia, tehnoloogiliste muutuste tempos. Digimahukuse tase on kõrge ainult Taani ja Rootsi ettevõtetes, samas kui ülejäänud liikmesriikides jääb kõrge digiteerimise tasemega ettevõtete osakaal alla 10 %. Et täiendada riikide tasandil tehtavaid jõupingutusi, esitas komisjon kõigile sobiva digiühiskonna visiooni.

Innovatsioon ja uued tehnoloogiad on Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks üliolulised. ELi osakaal ülemaailmses teadus- ja arendustegevusse investeerimises väheneb. Hiina on nüüdseks EList ette läinud nii suhtelises kui ka absoluutarvestuses. Nõukogu palus 2019. aastal kõigil liikmesriikidel oma riigipõhistes soovitustes käsitleda teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud aspekte. Selleks et konkurentsivõimelise kestlikkuse saavutamiseks oleks võimalik suurendada tootlikkust, tuleb teadusuuringutele ja innovatsioonile anda oluline roll Euroopa sotsiaal-majanduslike süsteemide ümberkujundamisel, sealhulgas võttes meetmeid, et veelgi integreerida kaupade ja teenuste ühtset turgu. Tulevane uus Euroopa tööstusstrateegia aitab luua selliseks innovatsiooniks vajaliku keskkonna. Oluline panus on ka uuel algatusel viia Euroopa teadusruum järgmisele tasandile. Üleminek kliimaneutraalsele majandusele nõuab uusi tootmis- ja tarbimismudeleid, mis põhinevad tehnoloogilistel ja sotsiaalsetel uuendustel. Ressursitootlikkuse suurendamine ning hästi toimivate Euroopa teadus- ja koolitussüsteemide tagamine on selles osas võtmetähtsusega.

Erasektori teadusuuringute ja innovatsiooni stimuleerimine on Euroopas üks peamisi väljakutseid. Mitmes liikmesriigis on teadus- ja arendustegevus üha enam koondunud üksikutesse ettevõtetesse, samal ajal kui VKEde kulutused innovatsioonile vähenevad. See suundumus suurendab veelgi tootlikkuse vahet tehnoloogialiidrite ja enamiku teiste ettevõtete vahel. Riigiaruanded näitavad, et liikmesriikidel on siin oma roll. Näiteks Rootsis on hea tehnoloogiabaas ja ärikeskkond võimaldanud idufirmal tänu Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi toele laieneda, et saada üheks esimeseks Euroopa elektriautode akude tootjaks. Tšehhis on investeringud autotootjate automatiseerimisse suurendanud nende tootlikkust, aidates kaasa täiustatud digitehnoloogia kasutuselevõtule. Kahjuks paraneb ärikeskkond aeglaselt, eelkõige mis puutub juurdepääsu piisavale teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamisele. Kapitaliturgude liidu loomine võib oluliselt hõlbustada uuenduslike ettevõtete juurdepääsu välisrahastamisele. Viise, kuidas parandada VKEde juurdepääsu rahastamisele, käsitletakse ka komisjoni tulevases VKEde strateegias.

Suured erinevused liikmesriikide vahel ei lase Euroopa majandusel realiseerida digitaalteenuste alal kogu oma potentsiaali. Liikmesriikide edusammud majanduse digitaliseerimisel erinevad märkimisväärselt. See võib ajendada äri- ja tööstuskasutajaid digitehnoloogia kasutuselevõttu edasi lükkama. 5G võrkude laiaulatusliku kasutamise poole

tuleks liikuda viivitamata, kuna see aitab Euroopal kasutada rohelise ja digirevolutsiooni pakutavaid võimalusi⁶.

Tootlikkuse kasv sõltub suuresti inimkapitalist. Selleks on vaja kvaliteetseid haridus- ja koolitussüsteeme, sealhulgas kutseharidust, mis annavad kõigile õppijatele võtmepädevused ja kutseoskused, mida on vaja kiiresti muutuval tööturul. Siiski on oskuste arendamise ja hilisema tööalase konkurentsivõime seisukohast oluline kitsaskoht see, et põhioskuste alal on jätkuvalt suur kehvade õpitulemustega õpilaste osakaal, mille tõid välja ka PISA viimased tulemused. Nõukogu on oma riigipõhistes soovitustes korduvalt palunud liikmesriikidel suurendada investeeringuid kvalifitseeritud tööjõu nõudluse rahuldamiseks vajalikesse oskustesse.

Tootlikkuse suurendamise poliitikat tuleb kohandada vastavalt riiklikele oludele. Siin saavad riiklikud tootlikkuse komiteed pakkuda vastavaid riigipõhiseid teadmisi. Suur hulk olemasolevatest tootlikkuse komiteedest moodustati alles hiljuti ja seetõttu ei saa veel nende mõju põhjalikult hinnata. On julgustav näha, et riiklikud tootlikkuse komiteed on enamikus euroala liikmesriikides juba loodud ja komiteede arv kasvab pidevalt. 14 euroala liikmesriiki ja 4 euroalasse mittekuuluvat liikmesriiki on nüüdseks loonud oma tootlikkuse komitee.

3.3. Õiglus

Rohelisele majandusele ja digitaaltehnoloogiale üleminek ning demograafilised muutused nõuavad sotsiaalkaitseüsteemide ja tööturgude reformimist, tagades samas õiglased töötingimused ja piisava sotsiaalkaitse. Neid reforme on vaja, et Euroopa hoolekandesüsteemid jääksid ka edaspidi maailma kõige arenenumateks, investeerides inimkapitali ning toetades innovatsiooni ja konkurentsivõimelist ettevõtlust. Õiglase ülemineku mehhanismil on koos Euroopa Sotsiaalfond+ga võtmeroll selle tagamisel, et kedagi ei jäetaks kõrvale.

Euroopa püüab nende põhieesmärkideni jõuda Euroopa sotsiaalõiguste samba⁷ abil. Võttes arvesse pikaajalise aeglasema majanduskasvu väljavaateid ELis, on veelgi olulisem saavutada samba eesmärgid, isegi kui tööhõive ja sotsiaalne olukord on jätkuvalt paranenud, nagu näitab sotsiaalvaldkonna tulemustabel⁸. Sotsiaalõiguste samm on meie strateegia, millega tagada aus ja õiglane üleminek.

Komisjon pani hiljuti aluse Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamise tegevuskavale⁹ ning alustas sotsiaalpartneritega õiglast miinimumpalka käsitlevate konsultatsioonide

⁶ Mitmes liikmesriigis peaks lõpule jõudma spektri eraldamine uutele 5G sagedusaladele, võttes arvesse õiguslikku kohustust lubada nende sagedusalade kasutamist aasta lõpuks.

⁷ Institutsioonide ühine teadaanne Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta (2017/C 428/09).

⁸ Vt komisjoni ettepanek 2020. aasta ühise tööhõivearuande kohta (COM/2019/653 final).

⁹ Tugev sotsiaalne Euroopa õiglaste üleminekute jaoks (COM/2020/14 final).

esimest etappi¹⁰. Kuigi pole kõigile ühtmoodi sobivat lahendust, on sotsiaalne õigus ja sotsiaalne progress Euroopa sotsiaalse turumajanduse alustalad. 2019. aastal tõusis miinimumpalk peaaegu kõigis liikmesriikides, kus on kehtestatud riiklik ametlik miinimumpalk. Itaalias ja Küprosel arutatakse ettepanekuid miinimumpalga kehtestamiseks seaduse abil. Hoolimata viimaste aastakümnete mõõdukast palgakasvust mõnes liikmesriigis on madalapalgaliste töötajate olukord halvenenud ja palkade ebavõrdsus suurenenud. Umbes iga kuues töötaja teenib ELis madalat palka. Selliste töötajate osakaal kasvab¹¹ ja ka palgavaesus on 2005. aastast 2018. aastani suurenenud 8,1 %-lt 9,6 %-le.

Töötuse tase on liikmesriigiti endiselt väga erinev. Tööturu killustatus on probleem mitmes liikmesriigis, mis sageli mõjutab negatiivselt töötingimusi ja põhjustab ebakindlust. Ajutise lepinguga töötajad kogevad palju suuremat vaesusrisi kui alalise töökohaga töötajad (2018. aastal vastavalt 16,2 % ja 6,1 %). Mõned rühmad, näiteks noored, madala kvalifikatsiooniga töötajad ning puuetega ja rändetaustaga inimesed, on tööturul endiselt ebasoodsas olukorras.

Mitmed liikmesriigid võtavad meetmeid oma töötingimuste parandamiseks ja haavatavate rühmade tööturule integreerimise edendamiseks. Näiteks võttis Portugal pärast sotsiaalpartnerite kokkulepet vastu meetmed tööturu killustatuse vähendamiseks ja alalise tööhõive edendamiseks. Sloveenia võttis meetmeid, et edendada töötute aktiveerimist ja parandada nende sotsiaalkindlustust. Küpros reformis oma tööinspeksiooni ja võttis vastu tegevuskava, mille eesmärk on võidelda deklareerimata töö vastu ja muuta see ametlikuks, sealhulgas ennetusmeetmed lisaks tõkestavatele meetmetele.

Viimastel aastatel on meeste ja naiste tööhõive ja palgaerinevused püsinud stabiilselt kõrgel tasemel¹². Naiste tööhõive määr on jätkuvalt madalam, nad töötavad vähem tunde, teenivad vähem ja nende karjäär on katkendlikum. See mõjutab negatiivselt ka nende pensioniõigusi. Hispaania kehtestas mõlemale vanemale 16-nädalase lapsehoolduspuhkuse. See asendab alates 2021. aastast rasedus- ja sünnituspuhkust ning isapuhkust. Iirimaal rahastatakse 2020. aasta eelarvest muu hulgas programmi, mille eesmärk on aidata hoolduskohustuste tõttu mitteaktiivsetel naistel tööturule naasta. Enamikus liikmesriikides on lapsevanemaks olemisel negatiivne mõju naiste tööhõive määrale, samas kui meeste puhul on see vastupidine. Mitmed liikmesriigid võtavad meetmeid, et parandada juurdepääsu taskukohastele ja kvaliteetsetele hooldusteenustele, kuid probleemid püsivad.

Investeeringud haridusse ja oskustesse on üliolulised, et kohaneda struktuuriliste muutuste, eelkõige rohelisele majandusele ja digitaaltehnoloogiale ülemineku ning demograafiliste muutustega. Võrdne juurdepääs kvaliteetsele haridusele ja koolitustele alates varasest east on samuti oluline võrdsete võimaluste edendamiseks ja kaasatuse

¹⁰ ELi toimimise lepingu artikli 154 kohane sotsiaalpartneritega konsulteerimise esimene etapp seoses võimalike meetmetega õiglaste miinimumpalkadega seotud probleemide lahendamiseks (C(2020) 83 final).

¹¹ See suurenes 2006–2014 ELis keskmiselt 16,7 %-lt 17,2 %-le, kusjuures mõnes liikmesriigis oli kasv märkimisväärne.

¹² Komisjon võtab 2020. aasta märtsis vastu soolise võrdõiguslikkuse strateegia ja kavatseb esitada palgalõhe probleemiga tegelemiseks hiljem 2020. aastal seadusandliku ettepaneku töötasu läbipaistvuse kohta.

suurendamiseks, sealhulgas selliste alaesindatud rühmade puhul nagu romad ning rändetaustaga või puuetega inimesed. Sotsiaal-majanduslik taust jääb siiski kõige olulisemaks noorte haridustulemusi määravaks teguriks. Mitmed liikmesriigid rakendavad meetmeid, et suurendada hariduse ja koolituste kaasavust ning ajakohastada teadusasutusi. Sloveenia võttis muu hulgas meetmeid täiskasvanuhariduse parandamiseks ning Iirimaa eraldati riikliku koolitusfondi läbivaatamise raames lisaraha oskuste nappuse hindamise parandamiseks¹³. Soome tegi ettepaneku alustada 2020. aastal pidevõppe reformiga, mis suurendab võimalusi paindlikult ühitada tööd ja õpinguid ning toetab õppimist töökohal.

Vaesus ja sotsiaalne tõrjutus jätkavad tänu headele tööturutingimustele vähenemist. Siiski on sissetulekute ebavõrdsus viimastel aastatel suurenenud, stabiliseerudes ajalooliselt kõrgel tasemel, mis võib piirata majanduskasvu ja ohustada sotsiaalset ühtekuuluvust. Kiiresti muutuv töömaailmas tuleb tagada piisav sotsiaalkaitse kõigile. Eelmisel aastal laiendas Iirimaa invaliidsus- ja töötushüvitisi füüsilisest isikust ettevõtjatele. Itaalia lõi digiplatvormide töötajate töötingimuste ja sotsiaalkaitse õigusraamistiku, kehtestades minimaalsed kaitseõuded. Demograafiliste muutuste kontekstis on üha olulisem tagada võrdne juurdepääs kvaliteetsetele tervishoiuteenustele ning parandada pikaajalist hooldust. Eri liikmesriigid otsivad viise, kuidas tugevdada ennetusteenuseid ning edendada kättesaadavat, tõhusat ja kulutõhusat hooldust.

Maksu- ja hüvitissüsteemide reformimine võib aidata kaasa kestlikule ja kaasavale majanduskasvule. Maksustruktuuri tasakaalustamine, näiteks nihutades maksukoormuse tööjõult vähem moonutatavatele maksudele, nagu keskkonnamaksud, võib hoogustada majanduskasvu, soodustada tööhõivet, vähendada ebavõrdsust ja aidata kaasa keskkonnasäästlikule majandusele. Mitu liikmesriiki jätkab oma maksusüsteemide reformimist, eriti seoses tööjõu maksustamise vähendamisega. Prantsusmaa, Itaalia, Madalmaad, Kreeka ja Sloveenia vähendavad tööjõu maksukoormust, kärpides üksikisiku tulumaksu või sotsiaalkindlustusmaksid. Mitut sellist tööjõu maksuvähendust kompenseeritakse vähem kahjulikest maksudest.

Edusammud tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse süsteemide reformimisel on liikmesriigiti erinevad. Riigi rahanduse seisukohast kestlik, tõhus, taskukohane ja kättesaadav kvaliteetsete tervishoiuteenuste pakkumine aitab säilitada ja taastada kõigi inimeste head tervist, aidates seeläbi kaasa tootliku ja vastupidava tööjõu loomisele. Lisaks on arenguruumi riigi rahanduse seisukohast kestlik, tõhusa ja piisava pikaajalise hoolduse pakkumisel. Riigipõhiste soovitude kohaselt on mitmes riigis vaja erilist tähelepanu pöörata tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse süsteemidele. Küpros, Leedu, Läti ja Slovakkia on teinud soovitude täitmisel teatavaid edusamme. Belgia, Bulgaaria, Iirimaa, Ungari, Malta, Austria, Portugali, Rumeenia ja Soome puhul on tehtud vaid piiratud edusamme ning Tšehhi ja Sloveenia puhul edusammud puuduvad.

Sotsiaaldialoogil on reformide edukal kavandamisel ja rakendamisel keskne roll. Kollektiivläbirääkimised ning sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna laiem kaasamine on

¹³ Komisjon esitab 2020. aasta märtsis oskuste tegevuskava koos eesmärkide ja algatustega, millega tegeleda kahekordse ülemineku tekitatud väljakutsetega.

eriti olulised ajal, mil poliitikakujundajad töötavad välja terviklikke strateegiaid, et saavutada aus ja õiglane rohelisele majandusele ja digitaal tehnoloogiale üleminek ning et tulla toime demograafiliste muutustega. Eelkõige on viimastel aastatel tehtud teatavaid edusamme sotsiaalpartnerite poliitika kujundamises osalemisel Eestis, Lätis, Portugalis, Sloveenias ja Hispaanias.

3.4. Majanduslik stabiilsus

Praeguses madala intressimääraga keskkonnas on liikmesriikide seisukohad võla ja kestlikkusega seotud probleemide osas endiselt väga erinevad. Valitsemissektori eelarve puudujääk ELi liikmesriikides on hakanud keskmiselt taas suurenema, pöörates viimaste aastate langussuundumuse taas tõusule. Riikide eelarvepoliitika ei ole endiselt piisavalt diferentseeritud. Mõnes liikmesriigis on praegune suur valitsemissektori võlg haavatavuste allikaks ega võimalda valitsustel makromajandust vajaduse korral stabiliseerida. Itaalias, Belgias, Hispaanias ja Prantsusmaal ei ole võla suhe vähenenud hoolimata viimaste aastate toetavatest majandus- ja rahastamistingimustest. Suure valitsemissektori võlakoormusega liikmesriigid peaksid kiiresti vähendama võlga, seades samas uued prioriteedid kulutustele, et oleks võimalik teha lisainvesteeringuid. See jätkaks majanduslanguse korral ruumi vastutsüklilisele eelarvepoliitikale. Teisest küljest toetaks soodsa eelarvepositsiooniga liikmesriikides investeeringute ja muude tootlike kulutuste täiendav suurendamine lühikeses ja keskpikas perspektiivis majanduskasvu, mis aitaks tasakaalustada ka euroala majandust. Mõned piisava eelarvepoliitilise manööverdamisruumiga liikmesriigid on hakanud neid võimalusi mõnevõrra kasutama. Täpsemalt kavatsevad Madalmaad ja Saksamaa suurendada investeeringuid, et kiirendada majanduskasvu, andes täiendavat toetust üleminekuks keskkonnasäästlikumale majandusele.

Hästi kavandatud ja toimivad riiklikud eelarveraamistikud on ELi usaldusväärse rahanduse nurgakivi. Liikmesriigid on viimastel aastatel tugevdanud oma riiklikke eelarveraamistikke, eelkõige liidu õigusnõuete ja soovitude alusel. Näiteks Leedu ja Poola on jätkanud oma eelarvemenetluste reformimist, et parandada kulude haldamist. Ungari ühtlustas numbriliste eelarve-eeskirjade riiklikku süsteemi ja ühtlustas võla suhte arvutamist. Mitmes liikmesriigis arutatakse, kuidas raamistikku veelgi parandada, näiteks Prantsusmaal, kus rahvuskogu andis soovitusi keskpika perioodi eelarveraamistiku kavandamiseks. Siiski oleks võimalik raamistike ülesehitust veelgi parandada, nagu on soovitanud ka Euroopa Kontrollikoda¹⁴.

Kriisieelse avaliku sektori investeeringute taseme taastamisega on liikmesriikidel endiselt raskusi. Enamikus liikmesriikides oli eelarve enne kriisi algust või kriisi puhkemisel majanduskasvu toetavam. Eelkõige võib märkida, et avaliku sektori investeerimiskulutused on endiselt ajalooliselt madalal tasemel ning avaliku sektori investeeringute suhe SKPse suureneb prognooside kohaselt ainult vähesel määral, eriti euroalal. Kasvupotentsiaali suurendamiseks on vaja struktuurireforme, et tootlikkuse suurendamiseks edendada kestlikku

¹⁴ Euroopa Kontrollikoda (2019), „Liikmesriikide eelarveraamistikega seotud ELi nõudeid tuleb veelgi tugevdada ning nende rakendamist paremini jälgida“, eriaruanne nr 22/2019.

majanduskasvu ning investeringuid materiaalsesse ja immateriaalsesse kapitali. See aitaks eelkõige neid liikmesriike, mille kasvupotentsiaal on euroala keskmisest selgelt väiksem. Euroopa Liidu jooksevkonto püsib ülejäägis hoolimata väliskaubanduse nõrkusest ja suurenenud ebakindlusest kaubanduspoliitika suhtes. See tähendab, et Euroopal on küllaldaselt sääste, et rahastada oma majanduse ümberkujundamist, tingimusel et need säästud suunatakse liikmesriikides õigetesse investeringutesse.

Kulutuste läbivaatamine on muutumas korrapäraseks kogu ELis ja see võib olla oluline vahend riigi rahanduse kvaliteedi parandamiseks. Mõnes riigis tehakse seda igal aastal (nt Saksamaal), teistes aga üle mitme aasta (nt Soomes, Prantsusmaal, Iirimaa ja Portugalis). Need erinevad ka kulutuste ulatuse poolest. Mõned läbivaatamised on põhjalikud, samas kui teised on suunatud sellistele peamistele poliitikavaldkondadele nagu haridus ja tervishoid (nt Lätis, Leedus ja Slovakkias) või väga spetsiifilistele teemadele (politsei jõud Maltal, ettevõtlusstiimulid Saksamaal ja valitsuse toetused Hispaanias). Kuigi mõne läbivaatamisega on kaasnenud kokkuhoid, ei ole tõhususe paranemine alati ilmne. Regulaarsete ja sõltumatute hinnangute koostamine, paremad seosed eelarve planeerimisega ja hindamise laiendamine riigi tasandist madalama tasandi kulutustele võivad aidata suurendada nende läbivaatamise kasulikkust. Avaliku sektori kulutuste kvaliteedi parandamisele võib kaasa aidata ka konkurentsi suurendamine riigihangete valdkonnas.

Maksudest kõrvalehoidumise ja agressiivse maksuplaneerimise vastu võitlemine on oluline, et säilitada riigi rahanduse usaldusväärsus ning vältida konkrentsimoonutusi ettevõtete ja liikmesriikide vahel. Agressiivse maksuplaneerimisega tegelevad ettevõtted saavad aga endiselt ära kasutada mõningate liikmesriikide, nt Iirimaa, Küprose, Luksemburgi, Ungari, Malta ja Madalmaade maksusüsteemide teatavaid omadusi. Agressiivse maksuplaneerimise tavadel ühes liikmesriigis on ülekanduv mõju nii teistele ettevõtetele kui ka teistele liikmesriikidele, sealhulgas kaasneb sellega maksutulude vähenemine ja moonutused ettevõtete tegutsemistingimustes. Need liikmesriigid, kelle maksubaas on kahanenud, peavad kas suurendama muudest maksudest saadavat tulu või leppima sellega, et neil on vähem vahendeid majanduskasvu soodustavate reformide, siirete ja investeringute jaoks.

Demograafilised muutused ja suur valitsemissektori võlg tekitavad märkimisväärseid probleeme riigi rahanduse kvaliteedi ja kestlikkuse tagamisel. Keskpikas ja pikas perspektiivis seisavad enam kui pooled liikmesriigid silmitsi kas keskmise või suure kestlikkusriskiga. Mitmes riigis, eelkõige Belgias, Hispaanias, Prantsusmaal, Itaalias ja Portugalis, on riskid tingitud märkimisväärselt suurest valitsemissektori võla prognoosist. Lisaks on probleemid seotud elanikkonna vananemisega seonduvate avaliku sektori kulutuste prognoositava suurenemisega. Mõnel juhul on kestlikkust parandavad pensionireformid tagasi pööratud, mis suurendab tulevase eelarveprobleeme Itaalias ja Rumeenias. Nende liikmesriikide edusammud, kelle kohta nõukogu võttis 2019. aastal vastu pensioniga seotud riigipõhised soovitusel, jäid pensionisüsteemide reformimisel tagasihoidlikuks. Seega seisavad Belgia, Tšehhi, Saksamaa, Iirimaa, Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Luksemburgi, Malta, Austria, Poola, Rumeenia, Sloveenia ja Slovakkia ees endiselt poliitilised väljakutsed.

Pangandussektori vastupanuvõime tugevnes 2019. aastal, mida toetasid majandustingimused ja allesjäänud probleeme leevendavad meetmed. Üldiselt on pangandussektori kapitaliseeritus jäänud tugevaks ning ELi keskmine omavahendite suhtarv ulatus 2019. aasta teises kvartalis 18,8 %-ni. Vajadus kohandada pankade ärimudeleid, madalad intressimäärad ja suurenev konkurents muude rahastamisvormidega on probleem paljudele liikmesriikidele ja avaldab jätkuvalt survet pankade konkurentsivõimele (nt Kreeka, Saksamaa, Iirimaa, Portugal ja Luksemburg). Bilansiparandusprotsess on edenenud, kuna vanade viivislaenude hulk on jätkuvalt vähenenud. Viivislaenude osakaal ELi tasandil vähenes 2019. aasta teises kvartalis 2,9 %-ni, mis on aasta varasemast poole protsendipunkti võrra vähem. Kuigi varade kvaliteet on paranenud kõigis liikmesriikides, eelkõige nendes liikmesriikides, kus viivislaenude osakaal on kõige suurem, on see suhtarv endiselt üle 7 % Kreekas, Küprosel, Portugalis, Itaalias, Bulgaarias ja Horvaatias. Tuluallikate mitmekesistamine pankade kasumlikkuse täiendavaks toetamiseks on endiselt keeruline, eelkõige väiksemate krediitiasutuste jaoks.

Rahapesu ja terrorismi rahastamise vastane võitlus on oluline, et kaitsta ELi majandus- ja finantssüsteemi terviklikkust. Rahapesuvastase raamistiku kohaldamise puudusi kogu ELis saab ära kasutada ebaseaduslikust tegevusest saadud raha pesemiseks. ELi raamistiku nõrgaks lüliks on liikmesriigid, kus õigusaktid ei vasta ELi nõuetele, järelevalve ei ole piisav, finantsteave on alakasutatud ja süüdistuste esitamine on piiratud. Hiljutised rahapesuskandaalid on näidanud eeskirjade range kohaldamise tähtsust.

4. MAKROMAJANDUSLIKU TASAKAALUSTAMATUSE KÕRVALDAMINE

Makromajanduslik tasakaalustamatus võib negatiivselt mõjutada konkreetse liikmesriigi, euroala või kogu ELi majandust¹⁵. Makromajandusliku tasakaalustamatus menetluse eesmärk on tuvastada makromajanduslik tasakaalustamatus juba eos ja vältida selle teket, tagamaks et asjaomane liikmesriik võtab tasakaalustamise kõrvaldamiseks asjakohaseid meetmeid.

2019. aasta häiremehhanismi aruande kohaselt tuli 13 liikmesriigis teha põhjalik analüüs, et tuvastada, kas neis esineb tasakaalustamatus või selle tekkimise oht¹⁶. Tegu on sama 13 riigiga, mille puhul juba aasta tagasi tuvastati tasakaalustamatus või ülemäärane tasakaalustamatus. Selle tsükli põhjalike analüüside tulemused on esitatud asjaomaste liikmesriikide riigiaruannetes. Analüüsi käigus uuritakse tasakaalustamatus tõi sündust, selle arengut ja poliitilisi meetmeid. Samuti võetakse arvesse tasakaalustamatus ülekanduvat mõju ja süsteemset piiriülest mõju.

¹⁵ Määruse (EL) nr 1176/2011 artikkel 2.

¹⁶ COM(2019) 651 final.

4.1. ELis ja euroalal tehtud edusammud makromajandusliku tasakaalustamatuse kõrvaldamisel

Makromajanduslik tasakaalustamatus on soodsate majandustingimuste toel järk-järgult vähenenud. Pärast kriisijärgset ulatuslikku võlakoormuse vähendamist on kõrvaldatud mitmed tasakaalustamatused ja kestmatud suundumused (eelkõige suur jooksevkonto puudujääk, eluasemehindade kasvu soodustav ülemäärane laenumahu kasv ja üldiselt suur tööjõu ühikukulu, mis toob kaasa kulupõhise konkurentsivõime vähenemise). Hoolimata maksukoormuse vähendamisel tehtud edusammudest on erasektori, avaliku sektori ja välisvõla tase endiselt kõrge ning selle korrigeerimine võtab rohkem aega. Lisaks on finantssektoris mõnel juhul endiselt haavatavusi.

Välispositsioonide tasakaalustamist ei ole seni lõpule viidud. Ainult mõnel üksikul liikmesriigil on praegu jooksevkonto puudujääk, kuid mitmed suure välisvõlaga liikmesriigid peavad säilitama konservatiivse jooksevkonto positsiooni ja vältima konkurentsivõime vähenemist. Samal ajal on mõnes liikmesriigis (nt Saksamaal, Madalmaades) säilinud suur jooksevkonto ülejääk, mistõttu on euroala ülejääk 3,3 % SKPst. See tähendab, et viimastel aastatel on Euroopa majanduses loodud pidevalt rohkem sääste, kui on tehtud investeeringuid, ja kogunud võrreldes muu maailmaga rohkem varasid. Nõrk ekspordinõudlus on viimasel ajal aidanud kaasa jooksevkonto ülejäägi mõningasele vähenemisele ja mõnel juhul jooksevkonto puudujäägi suurenemisele. Praeguses olukorras võib jooksevkonto puudujäägi ja ülejäägi tasakaalustamine aidata tulla toime olukorraga, kus inflatsioon ja intressimäär on madalad, ning vähendada sõltuvust välisnõudlusest. Paljudes netovõlgnikest riikides on vaja reforme konkurentsivõime suurendamiseks ja välisvõla vähendamiseks. Netovõlausaldajariikides tuleks kasutada võimalust rahastada madala intressimääraga täiendavaid avaliku ja erasektori investeeringuid. Tasakaalu taastamisele aitaks kaasa ka palgakasvu toetavate tingimuste tugevdamine.

ELi pangandussektori vastupanuvõime on paranenud, kuid mõned probleemid püsivad. Kapitaliseerituse määr ületas juba regulatiivseid norme ega ole rohkem tõusnud. Pangandussektori kasumlikkus on viimastel aastatel märkimisväärselt paranenud. Viivislaenude osakaal on viimastel aastatel oluliselt vähenenud, eelkõige riikides, kus neid oli viimastel aastatel palju kogunenud (nt Küpros, Itaalia, Portugal). Endiselt on siiski probleeme mitmes liikmesriigis, kus püsib suhteliselt väike kapitaliseeritus ja kasumlikkus ning viivislaenude suur osakaal. Nendele probleemidele lisandub väljavaade, et intressimäärad jäävad madalaks pikaks ajaks ja majanduskasv nõrgeneb.

Eluasemehinnad kasvavad ikka veel püsivalt. Hinnatõusu aeglustumist täheldati liikmesriikides, kus on märgata selget ülehindamist. Üha rohkemates riikides ületavad eluasemehinnad 2000. aastate keskpaiga tippindu ja võib esineda eluaseme ülehindamist. Eluasemehindade kasv on viimasel ajal siiski aeglustunud, kusjuures suurim kasv registreeriti mõnes sellises ELi riigis, kus seni on ülehindamisest olnud ainult tagasihoidlikke tõendeid (nt Ungari, Iirimaa, Portugal). Seevastu on hinnakasv aeglustunud riikides, kus ülehindamisega seotud probleemid on suuremad ja kodumajapidamiste võlakoormus suur, sealhulgas Rootsis. Mõnes riigis kaasneb eluasemehindade kiire kasvuga uute hüpoteeklaenude pidev kasv.

Kulupõhise konkurentsivõime tingimused muutuvad mitmes liikmesriigis ebasoodsamaks. Tingituna suurest palgakasvust ja madalast tootlikkuse kasvust on tööjõu ühikukulu mõnes liikmesriigis kiirelt kasvanud. Mõnes Kesk- ja Ida-Euroopa riigis ning Balti riikides kajastab tööjõu ühikukulu jätkuvalt suur kasv pingelist tööturgu ja oskuste nappust. Kuigi euroalal on tööjõu ühikukulu kasv olnud paljudes netovõlausaldajatest riikides suurem kui netovõlgnikest riikides, on see kasvumäärade erinevus alates 2016. aastast vähenemas, mistõttu sümmeetrilise tasakaalustamise võimalused vähenevad.

4.2. Makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse rakendamine

Tasakaalustamatus või ülemäärane tasakaalustamatus on tuvastatud 12 liikmesriigis 13st, mille majandust analüüsi põhjalikult, kusjuures mõnel juhul on tasakaalustamatuse raskusaste vähenenud. 2020. aasta põhjaliku analüüsi käigus leiti, et üheksas liikmesriigis esineb *tasakaalustamatus* ja kolmes *ülemäärane tasakaalustamatus*. Ühes liikmesriigis, kus eelmisel aastal esines tasakaalustamatus, on majandustulemused niivõrd paranenud ja võetud selliseid poliitikameetmeid, et näib põhjendatud makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlus lõpetada. Enamikus muudes liikmesriikides on täheldatud teatavaid edusamme makromajandusliku tasakaalustamatuse kõrvaldamisel, aga see ei anna praeguse seisuga nende puhul põhjust muuta hinnangut tasakaalustamatuse olemasolule või raskusastmele. 3. liites on kokkuvõtlikult esitatud liikmesriikide põhjalike analüüside tulemused.

Bulgaaria puhul, kus 2019. aastal tuvastati *tasakaalustamatus*, seda enam ei täheldata. Suuri edusamme on tehtud finantssektori juhtimise tugevdamisel ja seniste regulatiivsete probleemide lahendamisel. Lisaks on vähenenud ettevõtete võlakoormus ja viivislaenu osakaal, kuigi viimane jääb ettevõtete puhul suureks¹⁷.

Enamikus muudes liikmesriikides, kus 2019. aastal tuvastati tasakaalustamatus, on haavatavus tasapisi vähenenud, ent majanduslikud ja poliitilised väljavaated osutavad endiselt riskidele:

- **Saksamaal** ja **Madalmaades** püsib hoolimata mõningast korrigeerimisest ja teatavatest poliitilistest edusammudest suur jooksevkonto ülejääk. **Hispaaniat**, **Portugali**, **Irimaad** ja **Horvaatiat** iseloomustab era- ja valitsemissektori ning välisvõla kõrge tasemega seotud haavatavus. See võlatasemega seotud tasakaalustamatus on tänu majanduse elavnemisele hakanud kahanema, seda eelkõige Irimaal, kus võeti otsustavaid poliitikameetmeid. Poliitikameetmete võtmine on veidi takerdunud Horvaatias ja Hispaanias. **Prantsusmaal** ei ole valitsemissektori võlg hakanud veel vähenema ja hoolimata mõningasest edust poliitikameetmete võtmisel jääb tootlikkuse kasv pärsituks. **Rootsis** püsivad eluasemehinnad rekordilisel tasemel hoolimata hiljutisest korrigeerimisest, samas kui kodumajapidamiste võlakoormus kasvab jätkuvalt. Kuigi on tehtud teatavaid edusamme, on jätkuvalt vaja võtta poliitilisi meetmeid. **Rumeenias** on ekspansiivse eelarvepoliitika taustal probleemiks

¹⁷ ERM Iis osalemisega seonduvaid Bulgaaria kohustusi hindavad komisjon ja EKP oma vastutusvaldkondades sobival ajal.

kulupõhise konkurentsivõime vähenemine ja jooksevkonto puudujäägi suurenemine, mis võivad süveneda, kui praeguseid suundumusi ei muudeta.

- Nagu 2019. aastal, on ka praegu Küprosel, Kreekas ja Itaalias **ülemäärane tasakaalustamatus**. **Küprosel** püsivad märkimisväärsed haavatavused hoolimata viimastel aastatel tehtud edusammudest. Viivislaene vähendati 2018. aastal märkimisväärselt, hiljem on see protsess aeglustunud. Valitsemis- ja erasektori võlakoormus vähenevad ja see peaks ka jätkuma. Jooksevkonto puudujääk aga suurenes juba niigi tugevalt negatiivse netoinvesteeringu positsiooni taustal. Poliitikameetmete võtmisel on tulemused erinevad, sest jätkuvalt on täitmata mõningad reformilubadused. **Kreekas** on haavatavused ikka veel väga suured, mis on seotud valitsemissektori võla, viivislaenude ja välissektoriga, võttes arvesse jätkuvalt madalat majanduskasvu potentsiaali ja suurt töötust. Samas on mitmes valdkonnas näha edusamme. Nende poliitiliste kohustuste täitmisel, mida jälgitakse tõhustatud järelevalveprogrammi raames, püstitakse üldiselt graafikus. **Itaalias** suureneb valitsemissektori võla suhe SKPsse jätkuvalt, kuigi valitsuse plaanid toetavad nüüd rohkem võlakoormuse vähendamist. Isegi kui potentsiaalne majanduskasv paraneb, jääb see ebapiisavaks, et tagada võlakoormuse kiire vähenemine. Uuesti on hakatud võtma meetmeid reformikava rakendamiseks. Kõigis kolmes liikmesriigis on majanduse tasakaalustamiseks vaja jätkata reformidega. Komisjon jälgib neid hoolega.

Komisjon analüüsib erijärelevalve raames jätkuvalt selliste liikmesriikide majandussuundumusi ja võetud poliitikameetmeid, kus esineb tasakaalustamatus või ülemäärane tasakaalustamatus. Nõukogu osaleb analüüsimises ja ta on toetanud erijärelevalve aruannetes esitatud järeldusi¹⁸.

5. EDUSAMMUD RIIGIPÕHISTE SOOVITUSTE TÄITMISEL JA ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA FONDIDE KAVANDAMINE

Kuigi liikmesriigid jätkasid riigipõhiste soovitude rakendamist, oli reformide rakendamine liikmesriigiti erinev. Mitmeaastases perspektiivis on rakendamise tase olnud viimastel aastatel üldjoontes stabiilne. Alates Euroopa poolaasta algusest 2011. aastal on liikmesriigid teinud vähemalt mõningaid edusamme rohkem kui kahe kolmandiku kõigi riigipõhiste soovitude rakendamisel. Poliitikavaldkondade lõikes on liikmesriigid teinud suurimaid edusamme finantsteenuste valdkonnas, millele järgnevad tööõigust ja töökaitset reguleerivad õigusaktid. Seevastu on edusammud olnud eriti aeglased maksubaasi laiendamisel ning tervishoiu ja pikaajalise hoolduse reformimisel.

Majanduse väljavaadete suure ebakindluse tõttu on majanduskasvu potentsiaali suurendavate reformide õigeaegne ja tõhus rakendamine majanduse pikaajaliste probleemide lahendamisel võtmetähtsusega. Mis puutub nõukogu 2019. aastal vastu võetud soovitustesse, siis on finantsteenuste ja aktiivse tööturupoliitika valdkonna reforme

¹⁸ Nõukogu järeldused 2020. aasta häiremehhanismi aruande kohta, vastu võetud 18. veebruaril 2020 (ST 6145/20).

rakendatud jõuliselt. Küll aga ei ole piisavalt järgitud soovitusi, mis käsitlevad näiteks konkurentsi teenuste valdkonnas ja riigi rahanduse pikaajalist kestlikkust. Komisjon on võtnud meetmeid tagamaks, et riigipõhiste soovitude rakendamise hindamisprotsess oleks läbipaistvam ja soovitude mitmepoolse läbivaatamise arutelusid tõhustataks. Üldiselt nõuavad ebakindlad majandusväljavaated reformide taashoogustamist.

Investeeringuid käsitleva majanduspoliitika rakendamine võtab aega. Eelmisel aastal esitati esimest korda riigipõhised soovitusel investeerimise käsitleva majanduspoliitika kohta. Liikmesriikidel on soovitatud keskenduda oma poliitikas konkreetsetele valdkondadele, mida toetavad riiklikud avaliku ja erasektori vahendid, aga ka ELi vahendid. Rakendamisel tehtud edusamme tuleb analüüsida pikas perspektiivis. Liikmesriigid peaksid keskenduma oma poliitikas konkreetsetele valdkondadele ning tuginema nende rahastamisel riiklikele avaliku sektori ja erasektori vahenditele, aga ka ELi vahenditele. ELi vahendite kasutamise näitajad on positiivsed: praeguse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmitöö perioodi (2014–2020) tulemuslikkuse hindamise käigus tuvastas komisjon 2019. aastal, et tulemusreservist oli vabastatud 21,4 miljardit eurot¹⁹. Hoolimata tulemuslikkuse hindamise automaatselt laadist läks keskmiselt kolm neljandikku ühtekuuluvuspoliitika 15,9 miljardi euro suurusest tulemusreservist riigipõhiste investeerimissoovitustega seotud valdkondadesse. Nende programmide ja prioriteetidega seotud summade puhul, mis ei saavutanud oma tulemuste vahe-eesmärke, on komisjoni talitused kutsunud liikmesriike üles võtma oma ümberjaotamissetepanekutes nõuetekohaselt arvesse riigipõhiseid investeerimissoovitusi. Liikmesriigid hakkasid vastavaid ümberkavandamissetepanekuid komisjonile hindamiseks ja vastuvõtmiseks esitama 2019. aasta sügisel.

2. selgitus: ühtekuuluvuspoliitika vahendite kavandamise hetkeseis

Paljudes liikmesriikides sõltuvad avaliku sektori investeringud suurel määral ELi vahenditest. Ühtekuuluvuspoliitika fondide kavandamisel võeti programmitöö perioodil 2014–2020 arvesse investeringuid käsitlevaid riigipõhiseid soovitusi. Need riigipõhised soovitusel on suunatud Euroopa strateegilistele valdkondadele. Ühtekuuluvuspoliitika programmitöö perioodi 2021–2027 puhul tegi komisjon ettepaneku luua veelgi tugevam seos Euroopa poolaastaga. 2019. aasta Euroopa poolaasta tsüklis esitas komisjon ühtekuuluvuspoliitika fondide kohta investeerimissoovitusel ja investeringuid käsitleva poliitika kohta kõikidele liikmesriikidele riigipõhised soovitusel, mille nõukogu vastu võttis.

Pärast riikide aruannete avaldamist 2019. aasta veebruaris toimusid kõigis liikmesriikides 2019. aasta kevadel üritused, mis tähistasid programmitöö perioodi 2021–2027 käsitleva mitteametliku dialoogi algust. Komisjon soovib võtta kõik programmid vastu niipea, kui asjaomased õigusaktid on vastu võetud. Jagatud eelarve täitmise korral sõltub see ka liikmesriikide valmisolekust valmistada ette ja arutada oma programmide kavandeid.

6. KOOSTÖÖ LIIKMESRIIKIDE JA EUROOPA PARLAMENDIGA

¹⁹ Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahendite raames ette nähtud tulemusreserv (6 % eelarvest ehk umbes 26 miljardit eurot) on mõeldud nende prioriteetide jaoks, mis on saavutanud tulemusraamistikus sätestatud 2018. aasta vahe-eesmärgid.

Komisjoni, nõukogu ja liikmesriikide omavaheline usaldus ja koostöö on Euroopa poolaasta tõhususe seisukohast väga oluline. Komisjon pakub mitmeid võimalusi arvamuste vahetamiseks kõigi sidusrühmadega, sealhulgas korraldades regulaarselt kohtumisi sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna, Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide parlamentidega. Komisjoni liikmed valmis tulema Euroopa Parlamenti enne Euroopa poolaasta tsükli iga põhietappi. Enne tänase paketi vastuvõtmist osalesid komisjoni liikmed parlamendi tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni ning majandus- ja rahanduskomisjoni koosolekutel. Komisjon korraldab ka regulaarselt kohtumisi sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega nii Brüsselis kui ka liikmesriikides. Avatud ja tulemusliku dialoogi loomiseks tehtud töö on aidanud aastate jooksul kujundada üha ühtsema arusaama Euroopa ja liikmesriikide poliitilistest väljakutsetest ja lahendustest.

Kooskõlas varem tehtud jõupingutustega soovib komisjon pidada tõelist poliitilist dialoogi liikmesriikidega ja tagada, et tema poliitilised soovitusel oleksid osa riiklikust poliitilisest protsessist, sealhulgas kaasates selleks rohkem riikide parlamente ja sotsiaalpartnereid riiklikul tasandil. Need mõttevahetused toimuvad tehniliste ja poliitiliste kohtumiste kaudu kõigis liikmesriikides ning kahepoolsete kohtumiste kaudu kaks korda aastas Brüsselis. Lisaks konsulteeritakse riikide ametiasutustega riigiaruannete analüütilise sisu üle enne nende avaldamist. Uuendusena on komisjon sel aastal pöördunud riiklike ametiasutuste poole, et valida riigiaruannetes ühist huvi pakkuv teema, mida põhjalikumalt analüüsida. Enamik liikmesriikide ametiasutusi suunas tähelepanu teemadele, mis on olulised seoses üleminekuga rohelisele majandusele ja digitaaltehnoloogiale ning mõjuga, mida see avaldab majandusele, tööstusele ja tööjõule, mis on selge märk huvide ja prioriteetide kooskõlastamisest komisjoni uue majanduskavaga. Samuti on komisjoni eesmärk aidata liikmesriikidel hoogustada oma reforme struktuurireformi tugiprogrammi kaudu, mis pakub kõigile ELi liikmesriikidele taotluse korral tehnilist tuge majanduskasvu soodustavate reformide kavandamisel ja rakendamisel. See hõlmab ka riigipõhistes soovitusel esile tõstetud reforme käsitlevaid probleeme.

7. JÄRGMISED SAMMUD

Euroopa poolaasta annab komisjonile, liikmesriikidele, sotsiaalpartneritele ja kõigi tasandite sidusrühmadele võimaluse omavaheliseks pidevaks aruteluks kogu aasta jooksul. Käesoleva teatisega koos avaldatud riigiaruannete aluseks on valitsuste, ametiasutuste ja sidusrühmadega nii tehnilisel kui ka poliitilisel tasandil peetud põhjalikud arutelud, sealhulgas 2019. aasta detsembris toimunud kahepoolsed kohtumised. Nende tulemused esitatakse liikmesriikide pealinnades asuvates komisjoni esindustes ja neid arutatakse edasistel kahe- ja mitmepoolsetel kohtumistel. Euroopa poolaasta eest vastutavad ametnikud jätkavad kogu aasta vältel koostööd liikmesriikide peamiste sidusrühmadega. Komisjoni asepresidendid ja volinikud külastavad liikmesriike, et kuulata parlamentide, valitsuste, sotsiaalpartnerite ja muude sidusrühmade seisukohti riigiaruannetes esitatud analüüsi ja järelduste kohta. Komisjon arutab riigiaruannete kokkuvõtvaid järeldusi ka Euroopa Parlamendiga.

Tuvastatud probleeme silmas pidades peavad liikmesriigid esitama aprilli keskpaigaks riiklikes reformikavades oma majanduslikud ja poliitilised prioriteedid. Samuti esitavad nad stabiilsusprogrammide (euroala liikmesriigid) ja lähenemisprogrammide (euroalasse mittekuuluvad riigid) vormis oma mitmeaastase strateegia riigi rahanduse usaldusväärsuse tagamiseks. Energialiidu juhtimise määruse alusel esitatud lõplikes riiklikes energia- ja kliimakavades kirjeldasid liikmesriigid, kuidas nad kavatsevad oma energia- ja kliimaeesmärke täita. Selleks et probleemidele asjakohaselt ja jätkusuutlikult reageerida, soovib komisjon, et reformikavade koostamisel kaasataks kõik olulised sidusrühmad, nagu sotsiaalpartnerid, piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused ning vajaduse korral kodanikuühiskonna organisatsioonid.

I. LIIDE. MAKROMAJANDUSLIKU JA EELARVELISE TASAKAALUSTAMATUSE TERVIKLIK JÄRELEVALVE

	Makromajandusliku tasakaalustamatus ²⁰	Stabiilsuse ja kasvu pakt²¹ (Keskpika perioodi eelarve-eesmärk / ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus)	Märkused
AT		Ennetuslik osa keskpika perioodi eelarve-eesmärk saavutatud; kohaldatakse võlareeglit ²²	
BE		Ennetuslik osa keskpika perioodi eesmärk saavutamata; kohaldatakse võlareeglit	
BG		Ennetuslik osa keskpika perioodi eelarve-eesmärk saavutatud	
CY	Ülemäärane tasakaalustamatus	Ennetuslik osa keskpika perioodi eelarve-eesmärk saavutatud; kohaldatakse võlareeglit	
CZ		Ennetuslik osa keskpika perioodi eelarve-eesmärk saavutatud	
DE	Tasakaalustamatus	Ennetuslik osa keskpika perioodi eelarve-eesmärk saavutatud	
DK		Ennetuslik osa keskpika perioodi eelarve-eesmärk saavutatud	
EE		Ennetuslik osa keskpika perioodi eesmärk saavutamata	
EL	Ülemäärane tasakaalustamatus	Ennetuslik osa Kohaldatakse võlareegluga seotud üleminekukorda ²³	Kuna Kreeka ei pidanud esitama stabiilsusprogramme ajal, mil tema suhtes kohaldati programmi, on 2019. aasta hindamine tehtud ilma keskpika perioodi eesmärgita.
IE	Tasakaalustamatus	Ennetuslik osa	

²⁰ Nii tasakaalustamatus kui ka ülemäärase tasakaalustamatus puhul tehakse erijärelevalvet, mille korraldus sõltub probleemide tõsidusest.

²¹ Keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamine ja võlareegli / võlareegluga seotud üleminekukorra kohaldamine puudutab 2019. aastat ja tugineb komisjoni 2019. aasta sügisprognosile.

²² Võlareegel: kui liikmesriik ei järgi valitsemissektori võla ja SKP suhtarvu kontrollväärtust 60 %, algatatakse tema suhtes ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus, kui kõiki asjakohaseid tegureid ja majandustsükli mõju arvesse võttes ei vähene võla suhte ja 60 % kontrollväärtuse vaheline erinevus aastas (kolme aasta keskmise põhjal) 1/20 võrra.

²³ Võlareegluga seotud üleminekukord: igale liikmesriigile, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, antakse pärast ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimist võlareegli täitmiseks aega kolm aastat. See ei tähenda, et võlareeglit selle ajavahemiku jooksul ei kohaldata, kuna liikmesriigid peaksid üleminekuperioodil tegema piisavaid edusamme võlareegli järgimise suunas. Kui hinnang võlakriteeriumi täitmise suunas liikumise kohta üleminekuperioodil on negatiivne, võib sellega kaasneda ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamine.

		keskpika perioodi eesmärk saavutamata	
ES	Tasakaalustamatus	Ennetuslik osa keskpika perioodi eesmärk saavutamata; kohaldatakse võlareegliga seotud üleminekukorda	
FR	Tasakaalustamatus	Ennetuslik osa keskpika perioodi eesmärk saavutamata; kohaldatakse võlareegliga seotud üleminekukorda	
HR	Tasakaalustamatus	Ennetuslik osa keskpika perioodi eelarve-eesmärk saavutatud; kohaldatakse võlareeglit	
HU		Ennetuslik osa (märkimisväärse kõrvalekalde menetlus ²⁴) keskpika perioodi eesmärk saavutamata; kohaldatakse võlareeglit	
IT	Ülemäärane tasakaalustamatus	Ennetuslik osa keskpika perioodi eesmärk saavutamata; kohaldatakse võlareeglit	
LT		Ennetuslik osa keskpika perioodi eesmärk saavutamata	
LU		Ennetuslik osa keskpika perioodi eelarve-eesmärk saavutatud	
LV		Ennetuslik osa keskpika perioodi eesmärk saavutamata	
MT		Ennetuslik osa keskpika perioodi eelarve-eesmärk saavutatud	
NL	Tasakaalustamatus	Ennetuslik osa keskpika perioodi eelarve-eesmärk saavutatud	
PL		Ennetuslik osa keskpika perioodi eesmärk saavutamata	
PT	Tasakaalustamatus	Ennetuslik osa keskpika perioodi eesmärk saavutamata; kohaldatakse võlareegliga seotud üleminekukorda	
SI		Ennetuslik osa	

²⁴ Märkimisväärse kõrvalekalde menetluse eesmärk on anda liikmesriikidele võimalus korrigeerida kõrvalekalle nende keskpika perioodi eelarve-eesmärgist või kohandada liikumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi poole.

		keskpika perioodi eesmärk saavutamata; kohaldatakse võlareeglit	
SE	Tasakaalustamatus	Ennetuslik osa keskpika perioodi eelarve-eesmärk saavutatud	
SK		Ennetuslik osa keskpika perioodi eesmärk saavutamata	
RO	Tasakaalustamatus	Ennetuslik osa (märkimisväärse kõrvalekalde menetlus) keskpika perioodi eesmärk saavutamata	
FI		Ennetuslik osa keskpika perioodi eesmärk saavutamata	
UK		Ennetuslik osa keskpika perioodi eesmärk saavutamata; kohaldatakse võlareegliga seotud üleminekukorda	

LIIDE 2: EDUSAMMUD STRATEEGIA „EUROOPA 2020“ EESMÄRKIDE SAAVUTAMISEL

Strateegia „Euroopa 2020“ eesmärk ELi jaoks	2010. aasta andmed	Viimased saadolevad andmed	2020. aastal, lähtudes viimatistest suundumustest
1. Suurendada 20–64aastase elanikkonna tööhõive määra vähemalt 75 %-le	68,6 %	73,8 % (III kv, 2019)	Eesmärgi tõenäoliselt ei saavutata
2. Suurendada teadus- ja arendustegevusse tehtavaid avaliku ja erasektori investeeringuid 3 %-le SKPst	1,93 %	2,12 % (2018)	Eesmärgi tõenäoliselt ei saavutata
3a. Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine vähemalt 20 % võrreldes 1990. aastaga	14,3 % suurune vähendamine	23 % 2018. aastal	Eesmärk tõenäoliselt saavutatakse
3b. Suurendada taastuvenergiaallikate osakaalu energia lõpptarbimises 20 %-le	12,5 %	18 % (2018)	Eesmärk tõenäoliselt saavutatakse
3c. Astuda samme energiatõhususe suurendamiseks 20 % võrra	5,7 % (primaarenergia tarbimine)	4,6 % (kaugus primaarenergia tarbimise 2020. aasta eesmärgist)	Eesmärgi tõenäoliselt ei saavutata
4a. Koolist väljalangenute osakaal alla 10 %	13,9 %	10,6 % (2018)	Eesmärk tõenäoliselt saavutatakse
4b. Vähemalt 40 %-l inimestest vanuses 30–34 on kolmanda taseme haridus	33,8 %	40,7 %	Eesmärk tõenäoliselt saavutatakse
5. Vähemalt 20 miljoni inimese väljaaitamine vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohust	Kasv 1,4 miljonit (võrreldes baasaastaga 2008)	2018. aastal langus 7,1 miljonit (võrreldes baasaastaga 2008)	Eesmärgi tõenäoliselt ei saavutata

3. LIIDE. LIIKMESRIIKIDE PÕHJALIKE ANALÜÜSIDE TULEMUSED

	2019. aasta põhjalike analüüside tulemused	2020. aasta põhjalike analüüside tulemused
Tasakaalustamatus puudub	–	BG
Tasakaalustamatus	BG, DE, ES, FR, HR, IE, NL, PT, RO, SE	DE, ES, FR, HR, IE, NL, PT, RO, SE
Ülemäärane tasakaalustamatus	CY, EL, IT	CY, EL, IT

